

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, כ"ד אייר התשפ"ו

חולין י"א – המקור לדין הליכה אחר הרוב

שאלות:

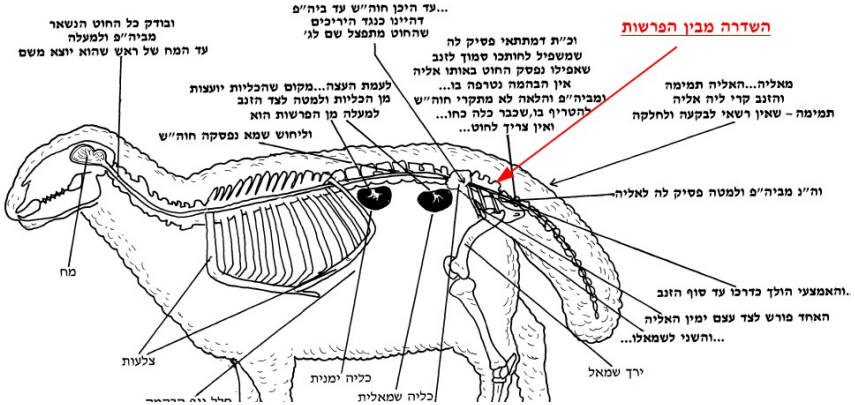
1. נחמן מצא בשר על המדרכה בירושלים, מותר לו לאכול אותו, כי רוב האיטליזים כשרים?

הליכה אחרי רוב

אחרי שהגמרא ניסתה למצוא מקור לדין חזקה, הגמרא מנסה למצוא את המקור לכך שהולכים להלכה אחרי הרוב. ובזה יעסוק הדף היום. הגמרא מחלקת בין שני סוגים של רוב:

- **רובא דאיתא קמן** (רוב שנמצא לפנינו): רוב שאפשר לספור אותו פיזית, כמו תשע חנויות כשרות מול אחת לא כשרה, ומצאנו בשר ברחוב, או רוב דיינים בסנהדרין. המקור לזה הוא הפסוק: "אֲחֵרֵי רַבִּים לְהִטָּת".
- **רובא דליתיה קמן** (רוב שאינו לפנינו): רוב סטטיסטי-הסתברותי המבוסס על טבע העולם, כמו הכלל שרוב הילדים אינם עקרים (סריס או איילונית) ולכן ניתן ליבם ויבמה קטנים לגור ביחד, ללא חשש שמא יעברו על איסור עריות. הגמרא מחפשת את המקור להליכה אחרי רוב מהסוג הזה.
- **רי אלעזר** מציע ללמוד מקרבן עולה. התורה אומרת "וְנִתַּח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ", ולומדים מזה שמנתחים את הבהמה לנתחים גדולים (כמו הראש) ולא מחלקים את הנתחים עצמם. והעובדה שמקריבים את הראש למזבח בלי לחתוך אותו ולבדוק אם ניקב קרום המוח שהוא טריפה מוכיחה שסומכים על רוב הבהמות שאינן טריפות. אבל הגמרא דוחה את ההוכחה כי אולי פותחים את הראש ובודקים בלי להפריד אותו לגמרי, וזה לא נחשב חיתוך האסור.
- **מר בריה דרבינא** מציע ללמוד באופן דומה מקרבן הפסח. שהתורה אוסרת לשבור בו עצם: "וְעֵצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ". ומכיוון שאסור לשבור את עצם הגולגולת, אי אפשר לבדוק את קרום המוח. ושוב, סומכים על הרוב. אבל הגמרא דוחה את ההוכחה גם כאן כי אולי שורפים את העצם עם גחלת עד שהיא נהיית דקה ואפשר לראות את הקרום וזה לא נחשב שבירת עצם.

- **רב נחמן בר יצחק** מציע ללמוד מקרבן כבש של שלמים. התורה מצווה להקריב את האליה (השומן ליד הזנב) כשהיא "תמימה" (שלמה). אי אפשר לחתוך אותה כדי לבדוק את חוט השדרה שאם הוא נפסק הבהמה טריפה. ולא ניתן לומר שחוטכים את האליה בסוף הזנב אחרי שהסתיים החלק המטריף בשדרה, כי התורה אומרת 'לעומת



האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

העצה יסירנה' שזה באזור הכליות, ולפני 'בין הפרשות' שהוא הנקודה האחרונה שאחריה פגם בשדרה כבר לא מטריף את הבהמה.

אבל הגמרא דוחה את ההוכחה כי אולי פותחים את האליה מהצד הפנימי של הבהמה ולא חותכים את כולה ובודקים בלי לפגוע בשלמות האליה.

- **רב ששת בריה דרב אידי ורבה בר רב שילא** מציעים ללמוד מעגלה ערופה או מפרה אדומה שצריכות להיות שלמות כפי שהם לומדים מהפסוקים, ובגלל שכתוב בהם 'כפרה' או 'חטאת', הם כמו קרבנות ואסור שהם יהיו טריפות. סימן שסומכים על הרוב.
- **רב אחא בר יעקב** מציע ללמוד משעיר המשתלח ביום כיפור. הוא צריך להיות שווה לשעיר שמוקרב ל-ד'. ואי אפשר לבדוק אותו אחרי שזורקים אותו מהצוק כי הוא נהיה "איברים איברים. העובדה שסומכים על כשרותו מוכיחה שהולכים אחר הרוב. ואת ההוכחות האחרונות הגמרא לא דחתה.

2. עמרי רצח את זמרי שהיה גוסס, האם הורגים אותו?

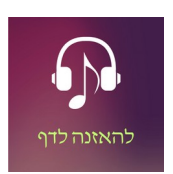
מקור מדיני נפשות ומשחיטה

הגמרא עוברת לנסות למצוא מקור לדין הליכה אחר הרוב, מדיני נפשות ומשחיטה:

- **רב מרי** מציע ללמוד מהפסוק "וּמַכָּה אֲבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמֵת". למה התורה הורגת את המכה? הרי תמיד יש ספק שמא האיש הזה הוא לא באמת אביו הביולוגי, ואולי אמו התעברה מאדם אחר! אלא שסומכים על הרוב ("רוב בעילות אחר הבעל") וקובעים שזהו אביו. הגמרא שואלת אולי מדובר במקרה שבו האבא והאמא היו סגורים יחד בבית האסורים שאין חשש שמישהו אחר נכנס? אבל הגמרא עונה שגם שם אין אפוטרופוס לעריות ולא ניתן לוודא שמישהו אחר לא נכנס, ובכל זאת התורה הורגת את המכה כי היא סומכת על הרוב.
- **רב כהנא** מציע ללמוד מהעונש שניתן לרוצח. למה התורה מצווה להרוג את הרוצח? הרי אולי הנרצח היה "טריפה" (שדינו כמת), וההורג טריפה פטור ממיתה! הגמרא שואלת למה לא נבדוק את הנרצח (ננתח אותו) כדי לוודא? התשובה היא שאסור לנוול את המת. הגמרא מקשה שאולי בשביל להציל את הרוצח ממיתה כן ננוול את המת? והגמרא עונה שגם אם ננתח את הנרצח ונמצא נקב, לא נדע אם הנקב היה שם קודם או שנוצר מהמכה של הרוצח. לכן, ברור שסומכים על רוב בני האדם שהם לא טריפות.
- **רבינא** מציע ללמוד מדין עדים זוממים. התורה אומרת לעשות להם "כְּאִשֶּׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאִחִיו". למה הורגים את העדים שהעידו על רצח? הרי אולי האדם שהם העידו עליו היה טריפה!
הגמרא שואלת למה לא ננתח את האדם הזה? ועונה בשם הברייתא של החכם **רבי** (שלא ידוע מי הוא אלא רק שהיה גדול בדורו), שעדים זוממים נהרגים רק כל עוד הנידון עדיין בחיים (לפי הכלל "כאשר זמם – ולא כאשר עשה"). ומכיוון שמדובר באדם חי, אי אפשר לנתח אותו ולבדוק את האיברים הפנימיים שלו, ולכן בהכרח סומכים על הרוב שהוא לא טריפה.
- **רב אשי** מציע מקור מדין שחיטה עצמה. הרי התורה התירה לשחוט ולאכול, למה לא חוששים שמא שחטנו בדיוק במקום שבו היה נקב קטן בוושט שנחשב טריפה! אלא שסומכים על רוב הבהמות שהם לא נקובות במקום השחיטה.



הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו



האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

רב אשי אמר את הלימוד הזה לפני **רב כהנא** (או **שרב כהנא** אמר אותו לפני **רב שימי**). **שהקשה** על הלימוד הזה: אולי סומכים על הרוב רק במקום שבו אין אפשרות לברר את האמת?, כמו אם היה נקב בושט לפני השחיטה. אבל במקום שבו אפשר לבדוק – אולי לא סומכים על הרוב באופן אוטומטי וחייבים לברר, כמו למשל ביבם ויבמה קטנים, שאפשר לחכות שיגדלו ולוודא שהם לא סריס או איילונית? וחייבים לומר את זה, אחרת לא ברור איך **רבי מאיר** שחושש למיעוט, מתיר לאכול בשר, אולי הבהמה היתה נקובת ושט? והרי ברור **שרבי מאיר** סובר שמותר ומצוה לאכול קרבנות פסח וקדשים, זה מוכיח שבמקום שבו אי אפשר לבדוק – גם הוא סומך על הרוב.

יוצא שלא הצלחנו למצוא מקור להליכה אחר הרוב ולכאורה צריך לבדוק למשל את 18 סוגי הטריפות כשאפשר למרות שזה מיעוט.

לכן **רש"י** מסביר שלדעת **חכמים** שחולקים על **רבי מאיר**, המקור להליכה אחר הרוב למשל בקטן וקטנה יבמים, או בכך שאין צורך לבדוק את כל הטריפות. הוא הלכה למשה מסיני.

ובכל אופן גם לשיטתם צריך לבדוק את נקובת הריאה משום שזה שכיח. ואם לא בדקו עדיין אפשר לאכול מהסיבות **שרש"י** מונה ואומר שהם לא לפרסום.